

IVETA ZELČA

Metodiskais materiāls
bērnu nometņu veidotājiem

TRASĪTES UN TO ORGANIZĒŠANA NOMETNĒS

Rīga, 2015

SATURS

Daži ievadvārdi noskaņai	3
Kas ir trasīte?	4
Trasīšu veidi	5
Trasīte ar secīgiem, savstarpēji pakārtotiem uzdevumiem.....	6
Apļa trasīte	9
Trasīte "Zvaigznīte"	10
Trasītes leģenda un sižets.....	12
Trasītes maršruta iezīmēšana.....	12
Trasītes uzdevumu izvēle	13
Daži vārdi noslēgumā	16

Daži ievadvārdi noskaņai

Vai esi kādreiz pabijis greizo spoguļu valstībā? Vai esi sastapies ar spoguļi un ieraudzījis savu atspulgu arī tad, kad esi mežā viens pats, kad viss ir atkarīgs tikai no tevis un priekšā vēl pilns nezināmā....

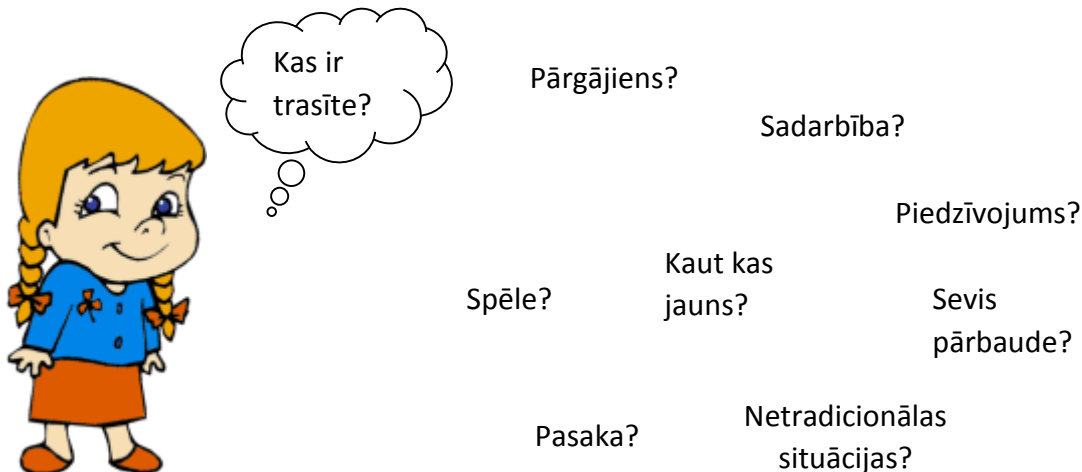
Vai zini, cik labi naktī mežā satikt ēnu, kura taču ir tavs draugs, jo dienā tā iet un dara visu kopā ar tevi... bet šoreiz, šajā mirklī ir nakts, tumsa- ēna nevar iet tev līdz.. bet viņa var ar tevi parunāties, iedvest tevī drosmi un cerību, ka viss būs labi...

Vai mežā satiktā atbalss ir mūsu draugs vai ienaidnieks? Vai tā mums palīdz vai aizved noslēpumu pilnos ceļos? Vai atbalss var mums atbildēt vai tikai ļaut ieklausīties sevī, savos vārdos, kuros ir ļauts izpausties mūsu attieksmei pret notiekošo?

Un kā ir tad, kad esam nokļuvuši milzu zirnekļa tīklā, no kura ir jātiek laukā visiem komandas biedriem, jo tikai tā varam turpināt ceļu- visi kopā un visi viens par otru....

Atbildes uz šiem jautājumiem ir rodamas ikvienam no mums vismaz reizi mūžā organizējot vai pašiem piedaloties vienā aizraujošā pasākumā, ko dēvē par trasītēm.....

Kas ir trasīte?

Lielākai daļai pieredzējušu nometņotāju vārds "trasīte" vairs nav svešs. Trasīte – tas ir īpašs piedzīvojums, aizraujošs ceļojums kopā ar jaunajiem nometnes draugiem, tā ir iespēja nokļūt aizraujošā notikumu virpulī. Trasīte ir īpašs pārgājiena veids ar dažāda veida uzdevumiem, kas dalībniekiem sniedz iespēju iepazīt gan pašam sevi un savus ceļojuma biedrus, gan uzzināt ko jaunu, kā arī satikties ar pārsteiguma pilniem atklājumiem.

Galvenā atšķirība no klasiskā pārgājiena ir tā, ka trasītē galvenais nav veicamais attālums, jo reizēm trasītes garums var būt pat ļoti īss. Trasītē galvenais uzsvars tiek likts uz piedzīvojuma elementiem – aizraujošu un intriģējošu leģendu, interesantiem uzdevumiem, tikšanās ar dažādiem tēliem, pārsteigumiem un pat nezināmā elementiem, kas piešķir šim pasākumam īpašu noskaņu.

Trasīte ir piemērota ikvienam vecumam. Vienīgi ir jāatceras, ka atkarībā no tā, kādam vecumam trasīte tiek organizēta, tiek izvēlēts arī tās garums, sarežģītības pakāpe un uzdevumi. Vislielākais izaicinājums ir organizēt trasītes, kurās piedalīsies dažāda vecuma dalībnieki - ir jārod risinājums, lai interesanti būtu gan pašiem jaunākajiem, gan vecākajiem dalībniekiem.

Un galvenais jāatceras – trasīte pēc savas būtības nav sacensības starp komandām, tā nav sacensība uz laiku. Trasītē mēs nemērojamies spēkiem ar kādu citu biedru. Šeit nav kāds vai kādi vislabākie. Uzvarētāji un ieguvēji ir visi un ikviens...

Trasīšu veidi

Trasītes ir iespējams klasificēt ļoti daudz dažādos veidos. Galvenās pazīmes, pēc kurām varam klasificēt, ir sekojošas:

- izvirzītais mērķis,
- dalībnieku skaits grupā,
- norises laiks,
- organizēšanas veids.

Turpinājumā apskatīsim detalizētāk katru no iepriekš minētām pazīmēm:

Pirms ķeramies pie darba, atbildam "kāpēc"? - viens no galvenajiem priekšnosacījumiem veiksmīgas trasītes izveidei ir konkrēta mērķa definēšana. Pirms sākam organizēt trasīti, izvēlēties trasītes organizēšanas veidu, noteikt dalībnieku skaitu grupā un atlasīt uzdevumus ir svarīgi atbildēt uz jautājumu "Kāpēc es organizēju trasīti? Kāds ir šīs trasītes realizācijas mērķis?". Un bieži vien trasītes izvirzītais mērķis arī noteiks gan grupu lielumu, gan dos pareizo virzienu trasītes leģendas un atbilstošu uzdevumu izvēlei. Trasītes, dalot grupās pēc mērķa, var būt ļoti dažādas – iepazīšanās trasītes, uzticības veidošanas trasītes, sadarbības trasītes, izzinoši pētnieciskā trasītes, izglītojošās trasītes utt. Un katrai no tām būs savi visefektīvākie un visatbilstošākie uzdevumi un pārbaudījumi.

Dalībnieku skaits vienā grupā, kas kopā dodas trasītē, var būt ļoti dažāds un lielā mērā ir atkarīgs no daudziem citiem faktoriem kā, piemēram, trasītes mērķis, izvēlētais trasītes organizēšanas princips, trasītes leģenda un sižets utt. Ja trasīte tiek organizēta pirmajā dienā un tās mērķis ir dalībniekiem iepazīt savus grupas biedrus, tad, saprotams, ka trasītē dosies visi vienas grupas bērni kopā. Ja trasītes mērķis ir veicināt sadarbību un darbu komandā, tad vissvarīgākais ir sabalansēt bērnu skaitu vienā trasītes grupā un sadarbības uzdevuma efektīvai izpildei nepieciešamo dalībnieku skaitu, lai nerodas situācija, ka visiem grupas dalībniekiem nav ko darīt un kur iesaistīties, līdz ar to trasītes mērķis netiks sasniegts. Visbiežāk sadarbības uzdevumu veikšanai vispiemērotākā grupa ir līdz 8 dalībniekiem. Ir arī īpašas trasītes, kurā dalībnieki dodas pa pāriem vai pat individuāli pa vienam.

Mācamies no citu kļūdām!

Bieži vien viena no biežāk pieļautajām kļūdām trasītes organizēšanā ir neatbilstošs dalībnieku skaits vienā trasītes grupā. Bieži vien organizatori izveido pārāk lielas grupas, lai

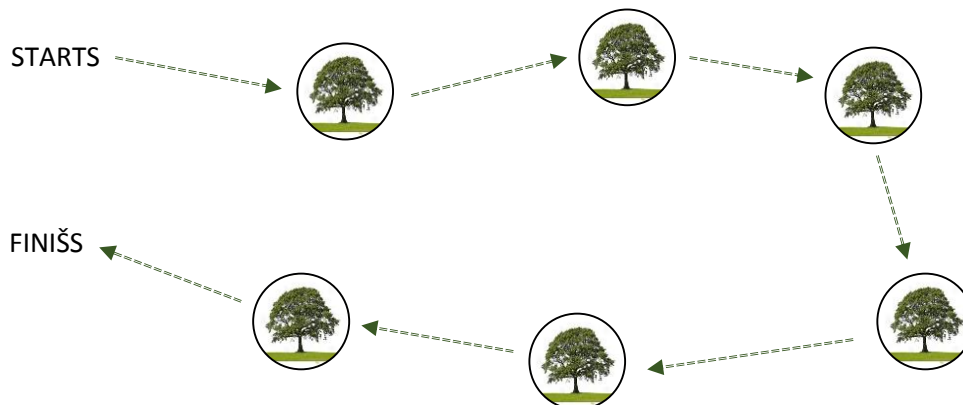
tikai ātrākā laikā realizētu trasīti, tādā veidā samazinot trasītes kvalitāti un nesniedzot bērniem iespēju izbaudīt šī pasākuma burvību pilnībā.

Pēc norises laika trasītes var iedalīt divās lielās kategorijās: dienas un nakts trasītes. Un šajā gadījumā nav pat svarīgs konkrēts pulksteņa laiks, jo galvenā atšķirība ir tikai tajā, vai dalībnieki pārvietojas un veic uzdevumiem dienas gaišajā vai tumšajā periodā. Protams, ka daudziem bērniem vairāk patīk doties trasītē tumsā, jo tumsa un fakts, ka daudzas lietas nav redzamas, paši par sevi jau piešķir šim pasākumam īpašu auru un intriģējošu noskaņu. Un noteikti nav jābaidās no trasīšu organizēšanas tumsā, vienīgi jārēķinās ar dažām nozīmīgām un būtiskām atšķirībām no dienas trasītēm:

- Svarīgi ir izvēlēties atbilstošus uzdevumus veikšanai tumsā, jo, lai arī uzdevumu veikšanas vietu var izgaismot gan ar lukturiem, svecēm vai lapām utt., tomēr tas pilnībā nav identisks dienas apgaismojumam;
- Ir nepieciešams atbilstošs dienas tumšajam laikam ceļa marķējums, jo ja dienas laikā pilnībā pietiek krāsainas lentas un citas viegli pamanāmas ceļa marķējuma zīmes, tad naktī liela daļa no tām kļūst pilnībā neredzamas. Tāpēc trasītes organizatoriem jādomā par alternatīvām- lukturi, lāpas, atstarotāji, luminiscējoši gaismekļi u.c.
- Tā kā dalībnieki pārvietojas pa tumsu, tad pirms došanās trasītē ir nepieciešama arī īpaša instrukcija- kā jāpārvietojas grupai, pēc kādiem objektiem vadīties tumsā, ko darīt situācijā, ja nezina, kur doties tālāk utt. Instrukcija ir būtisks priekšnoteikums, lai bērni justos droši un zinātu, kā rīkoties neparedzētos apstākļos.

Vēl trasītes atšķiras pēc to **organizēšanas principa**. Praksē visbiežāk tiek izmantoti 3 organizēšanas principi, katram no tiem piemērot saviem plusiem un arī mīnusiem. Turpinājumā apskatīsim katru no šiem veidiem:

Trasīte ar secīgiem, savstarpēji pakārtotiem uzdevumiem

Trasīte ar secīgiem un savstarpēji pakārtotiem uzdevumiem ir vispopulārākais trasītes organizēšanas veids, kur paredzētajā trasītes maršrutā ir secīgi izvietoti dažādi uzdevumi, kuri pat var būt savstarpēji pakārtoti un saistīti savā starpā. Šis trasītes veids ļauj bērniem izdzīvot visu maršrutu kā vienu vienotu stāstu un piedzīvojumu- no sākuma līdz laimīgajām beigām. Piemēram, ja trasītes leģenda vēsta, ka ir pazudušas pils atslēgas, kuras ir nozagusi žagata, tad dalībniekiem, izejot visu trasīti, katrā punktā ir iespēja iegūt vienu no pazudušajām atslēgām, trasītes beigās nonākot pie pils aizslēgtajām durvīm, aiz kurām droši vien viņus gaida kāds pārsteigums.

Trasītes ar secīgiem un savstarpēji pakārtotiem uzdevumiem galvenie plusi ir:

- Trasīti var izveidot kā vienu vienotu stāstu un piedzīvojumu;
- Trasītes uzdevumus izveidot secīgus un savstarpēji saistītus (piemēram, vienā uzdevumā dalībnieki iegūst kādu priekšmetu, kas viņiem noder nākamā uzdevuma veiksmīgai izpildei);
- Trasītes maršruta izveide nav sarežģīta- galvenais priekšnosacījums, lai maršruta ceļi savā starpā nekrustotos;
- Trasītes uzdevumu skaits nav atkarīgs no kopējā dalībnieku skaita, jo katra grupa trasītē dodas pēc noteikta laika limita, izejot visi vienu un to pašu maršrutu.

Tomēr, lai veiksmīgi realizētu šo trasītes veidu, ir jāatceras par dažiem būtiskiem aspektiem tās organizēšanas gaitā:

- Lai trasīte dalībniekiem būtu gana interesanta un ja trasītei izmantojamā pārvietošanās teritorija to ļauj - uzdevumus vēlams izvietot gana attālināti vienu no otra, lai no viena uzdevuma izpildes vietas nebūtu redzams nākamais pārbaudījums un dalībnieki uz katru nākamo punktu dotos kā uz jaunu un nezināmu piedzīvojumu.
- Ir svarīgi izvēlēties uzdevumus, kuru veikšanai ir nepieciešams aptuveni vienāds laiks – tā noteikti būs vieglāk izrēķināt nepieciešamo laiku starp grupu starta laikiem, lai grupas neuzskrietu viens otram. Jo noteikti atšķirsies dalībnieku emocijas starp trasīti, kurā katrā uzdevumā dalībnieki tika sagaidīti īpaši kā vienīgie vakara viesi, un trasīti, kurā dalībniekiem katrā punktā vajadzēja "stāvēt rindā". Rēķinieties, ja esiet izvēlējušies trasītē kādu uzdevumu, kura izpildes laiks ir 30 min., tad arī starta laiks starp grupām nevar būt mazāks, lai izvairītos no "rindām".

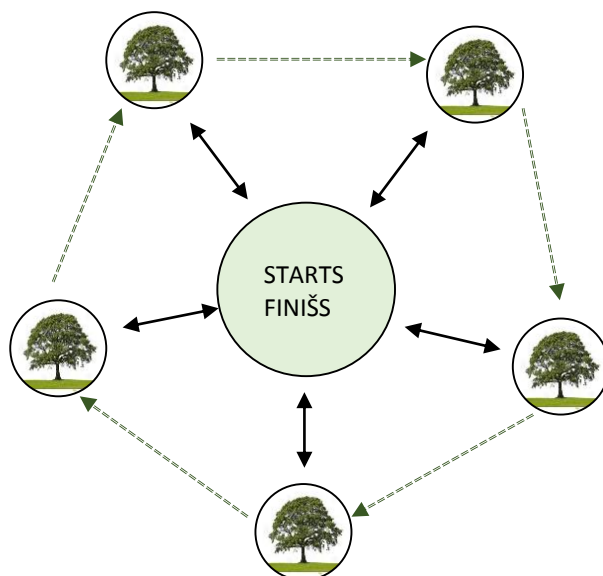
Mācamies no citu kļūdām!

Ir gadījumi, kad trasītes organizatori neizrēķina minimāli nepieciešamo laiku starp grupu starta laikiem, kā rezultātā grupas uzdevumu veikšanas punktus uzskrien viena otrai virsū, kā rezultātā rodas dīkstāve, gaidīšana rindās un bieži vien netiek sasniegta iecerētā emocionālā kulminācija un gandarījums.

Tāpat nav vienas pareizās atbildes uz jautājumu "Cik būtu optimālais starplaiks starp grupām?" Tas var būt ļoti atšķirīgs gan no atlasītajiem uzdevumiem, gan trasītes sižeta un grupu skaita – jo vairāk grupu, jo ilgāks trasītes kopējais realizācijas ilgums. Savukārt, ja grupu nav daudz, tad ir iespēja izvēlēties uzdevumus, kuru veikšanai nepieciešams ilgāks laiks.

- Tā kā grupas trasītē dodas pakāpeniski ar noteiktu laika starpību, tad ir būtiski padomāt, kā nodarbināt dalībniekus gaidīšanas laikā pirms došanās trasītē. Parēķināsim: ja jums ir 6 grupas un katra trasītē dodas ik pēc 15 min., tad pēdējai grupai no pirmās grupas starta laikam līdz došanās trasītē brīdim ir jāgaida 1 stunda un 15 min. Bieži vien dalībniekiem gaidīšanas laikā tiek organizētas dažādas aktivitātes – spēles, rotaļas, tādā veidā īsinot laiku un pats svarīgākais- neatstājot bērnus savā nodabā.
- Organizējot šāda veida trasīti, ir jārēķinās, ka līdzīgi kā ar startu, arī finišā grupas ieradīsies pakāpeniski, un gadījumā, ja esiet ieplānojis noslēgumā vēl visiem kopīgu pasākumu, tad jāpadomā par tiem, kuriem sanāk gaidīt, kamēr visi būs izgājuši trasīti. Piemēram, trasītes nobeigumā var organizēt pikniku, desiņu cepšanu, dziesmu dziedāšanu pie ugunskura. Un laiks paies nemanot.
- Ja jums trasītes starts un finišs ir vienā un tajā pašā vietā, tad ir svarīgi saprast- cik jums daudz vai mazsvarīga ir varbūtība, ka grupas, kas finišē, satiekas ar grupām, kas vēl nav devušās trasītē. Šāda varbūtība pastāv, ja ir daudz grupu un trases nav gara un uzdevumu nav ļoti daudz. Ja tomēr vēlaties saglabāt noslēpumu un intrigu, tad labāk izvēlaties finiša vietu atstatus no starta.
- Ja trasītē piedalās ļoti atšķirīga vecuma bērni, tad ir īpaši jāizvērtē uzdevumu sarežģītība un nepieciešamība mazākajiem dalībniekiem veidot atšķirīgus uzdevumus vai uzdevumus ar atvieglotiem nosacījumiem. Kā arī pēc jaunākā vecuma grupu palaišanas ieturēt lielāku starplaiku, jo jārēķinās, ka uz uzdevumu izpildi un pārvietošanos viņiem ir nepieciešams ilgāks laiks.

Apļa trasīte

Apļa trasīte – trasīte, kurā visas grupas startē vienlaicīgi no kopīga starta punkta, katra aizejot uz savu uzdevuma izpildes punktu, un pēc tam pārvietojoties pa apli un izpildot visus pārējos uzdevumus, noslēgumā atgriežas uz kopīgo starta vietu.

Apļa trasītes lielākie ieguvumi:

- Visas dalībnieku grupas startē un finišē vienlaicīgi, līdz ar to salīdzinājumā ar trasīti ar pakārtotiem uzdevumiem nevienai grupai nav jāgaida.
- Šis organizēšanas princips ļauj ļoti efektīvi realizēt sižetiskās trasītes, sniedzot iespēju ievadā visiem kopā pastāstīt leģendu un noslēgumā visiem dalībniekiem realizējot leģendas atrisinājumu. Piemēram, ja ir atrasta brīnumu lāde, kuru var atslēgt tikai pasakot īpašus buramvārdus, tad katra grupa, izejot visus pārbaudījumus, iegūst daļu no buramvārdiem. Un noslēgumā atkal sapulcējoties visiem kopā un saliekot iegūtos vārdus vienotā teikumā, lāde tiek atvērta.

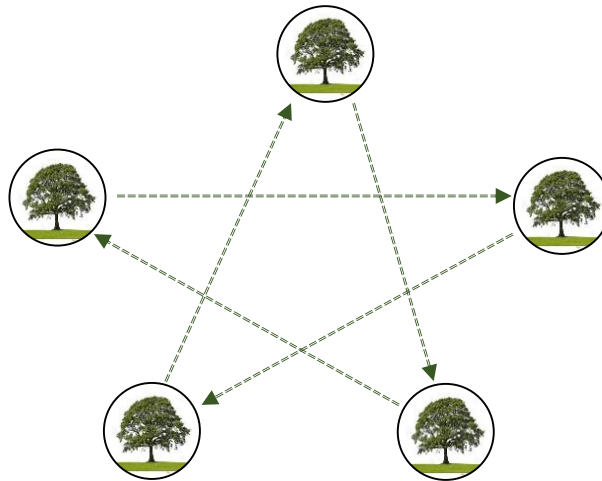
Realizēšanas laika ziņā šī trasīte ir visefektīvākā, tomēr organizēšanas ziņā - vissarežģītākā, jo, lai to veiksmīgi realizētu, ir stingri jāievēro daži pamatnosacījumi:

- Trasītes uzdevumiem ir jābūt vienādā skaitā ar dalībnieku grupām, lai nodrošinātu, ka visas grupas ir vienlaicīgi nodarbinātas.
- Ļoti būtisks nosacījums – lai izbēgtu no situācijas, ka kādā punktā veidojas rindas, ļoti svarīgi ir izvēlēties uzdevumus ar vienādu izpildes laiku. Ja tas nav iespējams, tad ir jānosaka vienots maksimālais izpildes laiks kontrolpunktā, kura laikā grupa var pildīt

uzdevumu, un atkarībā no uzdevuma izpildes/ daļējas izpildes vai neizpildes grupa kaut ko iegūst vai neiegūst.

- Ja trasītē piedalās ļoti atšķirīga vecuma bērni, tad ir īpaši jāizvērtē uzdevumu sarežģītība un nepieciešamība mazākajiem dalībniekiem veidot atšķirīgus uzdevumus vai uzdevumus ar atvieglotiem nosacījumiem, jo viņiem uzdevumu izpildei iespējams ir nepieciešams ilgāks laiks.
- Reizēm, ja trasīte tiek organizēta ļoti mazā teritorijā, tad ir iespēja izmantot dažādus skaņas signālus kā kopīgu signālu uzdevuma sākšanai un beigu laikam visos pārbaudījumos vienlaicīgi.

Trasīte "Zvaigznīte"

Trasīte "Zvaigznīte" – šī ir trasīte, kurā punkti netiek izvietoti pakāpeniski viens aiz otra, bet gan pēc principa, dalībnieku grupām pārvietojoties krustu šķērsu no vienas uzdevumu izpildes vietas uz otru un trasītes veikšanas laikā satiekoties ar citām dalībnieku grupām.

Šīs trasītes veids vairāk atgādina orientēšanos apvidū, kad dalībniekiem ir iedota karte vai apraksts ar punktiem, kurus viņiem ir jāapmeklē. Pie tam var būt, ka apmeklējamo punktu secība ir noteikta, bet var būt arī situācijas, kad punktu apmeklēšanas secību grupa var izvēlēties pati.

Šīs trasītes veids savā ziņā ir vienkāršāks, jo neprasa tiks daudz laika maršruta izveidei, kā arī nav nepieciešams un nav arī iespējams marķēt trasītes ceļu, jo tā kā trasītes ceļi krustojas, tad, lai iemarķētu ceļus, katru ceļa posmu starp diviem punktiem būtu jāmarķē atšķirīgi. Šāda veida trasīti var veidot nometnes dalībniekiem izvēloties uzdevumu veikšanas

vietas pie objektiem, kuri ar kaut ko izceļas un ir pamanāmi apkārtējā dabā, piemēram: dižozols, tilts, tornis, tīpašs dabas objekts vai kultūras piemineklis u.c.

Pie tam šīs trasītes specifika ļauj arī katrai grupai organizēt trasītes startu no cita punkta.

Daži ieteikumi pirms dalībnieku došanās trasītē:

- Ja bērni nav sadalīti grupās, kurās viņi jau ir pazīstami, pārliecinieties, ka viņi viens otru pazīst pēc vārda. Reizēm ļoti noderīgi ir pirms starta noorganizēt mini iepazīšanos ar jaunajiem grupas draugiem.
- Ja trasītes maršruts ir sarežģīts vai trasīti organizējiet diennakts tumšajā laikā, pārliecinieties, ka visi dalībnieki ir sapratuši jūsu trasītes nosacījumus un zina, kā rīkoties dažādās situācijās.

Mācamies no citu kļūdām!

Viena no biežāk novērotājām problēmām grupām, kurās ir jaunāka vecuma dalībnieki, ir pārvietošanās visai grupai kopā. Bērniem bieži vien ir tendence un vēlme ātrāk nokļūt nākamajā punktā, negaidot pārējos grupas biedrus. Tāpēc startā vēlreiz būtu ieteicams izrunāt kopā pārvietošanās nosacījumu, kā arī par to vēlreiz var atgādināt trasītes uzdevumos esošai personāls.

Trasītes leģenda un sižets

Trasītes bieži vien ir daudz interesantākas un aizraujošākas, ja tām ir sava leģenda – pamatojums jeb stāsts, kāpēc ir jādodas trasītē. Balstoties uz leģendu, tiek izveidots arī sižets, veidojot trasītei savu caurviju darbību, izveidojot došanos trasītē kā vienu veselu notikumu nometnes dzīvē. Efektīvi ir trasīti saistīt arī ar nometnes leģendu un sižetu un izmantot trasīti kā sižeta "bīdītāju" uz priekšu. Šajā gadījumā nav jāizdomā jauns stāsts, bet gan trasītes leģenda un sižets tiek veidota kā daļa no visa kopējā veseluma.

Tai pašā laikā ir svarīgi atcerēties, ka jebkurai trasītei ir būtisks ievads, kulminācija un noslēgums jeb atrisinājums.

Trasītes sižets arī būs noteicošais, vai trasītē uzdevumos esošais personāls būs kādi noteikti tēli, grāmatu vai kino varoņi u.c., vai arī būs vienkārši kā nometnes personāls, jeb varbūt tumsā notiks īpašas pārvērtības un dalībnieki uzdevumu punktos satiks runājošus kokus, ēnu un citas interesantas būtnes.

Tai pašā laikā jāatceras, ka ne vienmēr visos punktos ir nepieciešams personāls. Iespējams, ka saskaņā ar trasītes veidu un sižetu kādā no punktiem var būt atstāts uzdevums rakstiskā veidā, kas dalībniekiem jāizpilda. Galvenais parūpēties, lai nākamajā punktā vai trasītes noslēgumā šī uzdevuma izpilde arī tiktu pārbaudīta. Tas ir svarīgi, lai neradītu dalībniekos sajūtu, ka uzdevums bijis tikai, lai aizpildītu "robu".

Trasītes maršruta iezīmēšana

Pirmkārt, jāsāk ar to, ka trasītes marķēšanas veidu nosaka gan dalībnieku prasmes orientēties apvidū ar kartes palīdzību, gan pati trasītes norises vietas specifika. Noteikti nometnēs, kuras tiek organizētas bērniem, kuri nodarbojas ar orientēšanās sportu, var arī trasītes maršrutu iezīmēt kartē. Tomēr lielākajā daļā nometņu piedalās dalībnieki, kuriem orientēšanās sporta veids ir svešs, līdz ar to ir jāizvērtē, kāda veida ceļa norādes vislabāk izmantot, lai bērni nenomaldītos.

Uzreiz sāksim ar to, ka būtiski atšķiras trasītes maršruta marķēšana dienas un nakts trasītēs. Ja dienas trasītēs var izmantot dažādas krāsainas lentas vai citus pamanāmus atribūtus, veidot īpašus dabas materiālu veidojumus (bultas uz ceļa no sakritušajiem kokiem, akmeņu krāvumus u.c.), tad nakts laikā daudzi no šiem marķējumiem kļūst nepamanāmi,

neredzami, un, tos izmantojot, pastāv risks, ka dalībnieki nevarēs atrast pareizo ceļu. Līdz ar to nakts trasītei labāk izmantot lukturus, sveces, lāpas, dažādus atstarojošus vai luminiscējošus priekšmetus. Protams, ka izvēloties marķēšanas veidu, jāņem vērā trasītes norises vieta un laika apstākļi. Sausā laikā mežā atklāta uguns noteikti nav atbalstāma, kā arī ja trasīte notiek apdzīvotā vietā, tad reizēm vietējiem iedzīvotājiem ir pastiprināta interese par maršruta marķēšanā izmantotajiem luminiscējošiem objektiem.

Tāpat trasītes marķēšanai var izmantot ne tikai tradicionālus un ierastus materiālus, bet gan atrast jaunus risinājumus, balstoties uz izveidoto trasītes sižetu. Piemēram, ja dalībnieki dodas trasītē pa milzu lempja pēdām, tad iespējams, ka trasītes ceļš patiešām ir iezīmēts ar milzu pēdām uz zemes. Vai arī ceļu pie raganiņas var atrast pēc spīdīgajiem diegiem, kas no viņas svārkiem ir ieķērušies un palikuši uz krūmiem un koku stumbriem. Reizēm ir nepieciešams tikai paskatīties nedaudz plašāk, lai ieraudzītu daudz un dažādu interesantu trasītes marķēšanas veidu. Protams, ka dažreiz šāda marķējuma sagatave prasa papildus laiku, tomēr dod daudz lielāku efektu gala rezultātā.

Jautājums: "Vai dalībniekiem dodoties trasītē ir nepieciešams ņemt līdzi kabatas lukturīšus?" Vienu pareizu atbildi uz šo jautājumu nav iespējams sniegt, jo tas ir atkarīgs no trasītes veida, sižeta un izvēlētajiem uzdevumiem. Protams, ka sava burvība ir tajā, ka bērni dodas trasītē bez kabatas lukturīšiem vai uz grupu ir maksimums viens lukturītis, tas veido īpašu noskaņu un rada tikpat īpašas sajūtas arī dalībniekos. Tomēr jums ir jāizvērtē un jāizpēta pārvietošanās maršruts un jāpārlicinās, ka nav bīstamu objektu vai ceļš ir gana piemērots un nerada draudus iespējamajiem savainojumiem. Tai pašā laikā, ja jums tumsā ir pētnieciskā vai izzinošā trasīte, kuras laikā bērniem ir kaut kas jāmeklē, jāpēta un jāatrod dabā, tad iespējams, ka gadījumā, ja bērniem lukturīšu nebūs, šāda veida uzdevumus pat nebūs iespējams izpildīt.

Trasītes uzdevumu izvēle

Viens no trasīšu organizatoru visaktuālākais un visvairāk interesējošajiem jautājumiem – kādus uzdevumus un aktivitātes izmantot trasītēs? Trasītes aktivitāšu plānošana ir tas brīdis, kad varam ļaut vaļu savai fantāzijai, jo šeit nav nekādu ierobežojumu ik viena fantāzijas lidojumam. Pie tam, jo vairāk radīsiet jaunus un nebijušus uzdevumus, jo vairāk trasītes dalībniekiem patiks, jo tādā veidā noteikti izvairīsieties no situācijas, ka kāds dalībnieks kādu uzdevumu jau būs pildījis iepriekš.

Izvēloties aktivitātes jāatceras:

- Uzdevumiem ir jābūt tādiem, lai to izpildē varētu aktīvi līdzdarboties visi grupas dalībnieki. Uzdevums nebūs efektīvs, ja tā izpildē aktīvi darbosies tikai daži, bet pārējiem tiks iedalīta skatītāju loma, tādā veidā samazinot dalībnieku emocionālo līdzpārdzīvojumu, kas palielina risku nenasniegt paredzēto trasītes kulmināciju.
- Uzdevumiem jābūt saistītiem ar trasītes mērķi, leģendu un jāiekļaujas kopējā trasītes sižetā. Lai sasniegtu izvirzīto mērķi, visiem uzdevumiem ir jābūt sasaistītiem ķēdes posmiem, kas aizved dalībniekus līdz kopīgam atrisinājumam.
- Uzdevumiem noteikti jābūt atbilstošiem dalībnieku vecumam. Visgrūtāk saplānot sižetu tām trasītēm, kurās ir ļoti atšķirīga vecuma dalībnieki. Organizatoriem ir jāpanāk, lai uzdevumi būtu gan interesanti, gan izpildāmi gan jaunākajam, gan vecākajam dalībniekam.
- Trasītēs, kurās svarīgi ievērot laika nosacījumus, uzmanība jāpievērš katra uzdevuma iespējamajam izpildes laikam. Nav ieteicams salikt trasītē uzdevumus, kuru izpildes laiks ir ļoti krasi atšķirīgs. Tādā gadījumā pie ātrāk veicamā uzdevuma var ieplānot papilduzdevumu, lai izvairītos no sastrēguma nākamajā punktā.

Daži iespējamie trasīšu satura elementi:

- Grupās sadarības spēles/uzdevumi

Tā kā trasītēs dalībnieki visbiežāk dodas sadalīti grupās, tad ir svarīgi, lai visi grupas dalībnieki aktīvi piedalītos un sadarbotos ik viena uzdevuma veikšanā. Atkarībā no grupas dalībnieku skaita ir jāpielāgo aktivitātes, nodrošinot ikdienu dalībnieka līdzdalību.

Piemēri:

“Elektriskais žogs” - starp diviem kokiem novelk virvi, kuras augstumu regulē atkarībā no dalībnieku vecuma. Pieaugušajiem virve var būt pat krūšu augstumā un vēl augstāk. Visiem dalībniekiem jānokļūst elektriskā žoga otrā pusē, pārvarot elektrisko žogu pa augšu, tam nepieskaroties. Atkarībā no uzdevumam atvēlētā laika un dalībnieku vecuma var būt papildnoteikums, ka gadījumā, ja, kāds pieskaras pie žoga, tam dalībniekam vai visai komandai jādodas atpakaļ un jāsāk uzdevums no jauna.

"Apburtais mežs" - starp vairākiem kokiem, kuri veido aleju, ir krustu- šķērsu savilkta virves tādā, lai dalībnieki nevarētu vienkārši iziet cauri. Virvēs ir iekārti zvaniņi. Dalībnieku uzdevums ir izlīst cauri šim "mežam", neiezvanot nevienu zvaniņu. Atkarībā no uzdevumam atvēlētā laika un dalībnieku vecuma var būt papildnoteikums, ka gadījumā, ja, kāds zvaniņš iezvanās, komandai vai konkrētajam dalībniekam jāsāk uzdevums no jauna.

- Satikšanās ar teatralizētiem, mistiskiem tēliem

Pašiem mazākajiem trasītes dalībniekiem liels notikums būs jau pati satikšanās ar kādu interesantu, pazīstamu vai mistisku pasaku tēlu.

Kā ir mežā satikt ožas, garšas, dzirdes, redzes un taustes rūķus un uzzināt kaut ko vairāk par šīm piecām mūsu maņām. Bet vai jūs esiet kādreiz sastapušies ar tādu īpašu dzīvnieku Deperucio? Kā jūs domājat, kāds viņš izskatās un ko ēd?

- Dažādi kopēji "rituāli"

Rituāli- tās ir kopējas grupas darbības, kuras tiek izpildītas vairākas reizes visas trasītes garumā. Rituāls var būt katras komandas kopējais moto vai devīze, kuru komanda sauc pēc katra veiksmīgi izpildīta uzdevuma. Rituāls var būt kopīgs "labo domu aplis" trasītes sākumā un beigās. Par rituālu var kalpot arī kopīga dziesma, deja vai cita kopīgi veicama darbība, kurai mēs piešķiram īpašu nozīmi.

- Uzdevumi ar dziedāšanu un dejošanu

Arī šāda tipa radošie uzdevumi grupai var būt pietiekami interesanti. Varbūt trasītē sastaptajai raganai ir ļoti nepieciešama jauna svētku deja? Vai meža fejai par godu grupa var sacerēt jaunu meža dziesmu.

- Tūrisma tehnikas elementi

Trasītē ļoti noderīgi ir dažādi tūrismā pielietoti elementi: izveidoti virvju ceļi- paralēlās virves, gaisa pārceltuves, tarzāns, kuri aizrauj gan jaunākos trasītes dalībniekus, gan arī pieaugušos.

"Ūdens šķēršļa pārvarēšana pa virvju ceļu" - trasītes maršruts reizēm var vest pāri upītei, purvainai, mitrai vietai vai kādai gravai. Šādos gadījumos var iekārtot paralēlās virves- divas virves, kas paralēli nostiprinātas starp diviem kokiem. Dalībniekiem jāpārvietojas pa šīm virvēm, pa apakšējo pārvietojoties ar kājām, bet pie augšējās turoties ar rokām.

"Tarzāna lēcieni" - šo elementu vislabāk iekārtot pāri kādai gravai, kuras malā ir kāds pārkāries koks, bet var būt arī vienkārši līdzena vieta, kur iezīmēta starta zona un otra zona, kur dalībniekiem jānokļūst. Tarzānu iekārto koka zarā iekarot virvi, kuras galā ir iesiets koks vai

cita lieta, kur dalībniekiem labāk pieturēties, izdarot lēcieni. Uzdevuma sākumā dalībnieki sastājas starta zonā, un viens pēc otra laižoties ar virvi, mēģina nonākt otrajā zonā. Pie tam visas darbības laikā izkāpt no zonas nedrīkst.

- Komandas "uzlādēšanas" aktivitātes

Atcerieties, ka tikpat liela nozīme kā uzdevumiem trasītē ir arī pašam trasītes sākumam un nobeigumam. Trasītes ievadā ir svarīgi gan dot sižetisko ievirzi, kāpēc dalībniekiem jānododas tajā, gan arī emocionāli jātagatavo dalībniekiem gaidāmajam. Bieži vien grupai pirms došanās trasītē ir noderīga kopīga "komandas uzlādēšana", grupas vienotības sajūtas radīšana.

- Kontrolpunkti bez cilvēkiem

Organizējot trasīti, jāatceras, ka ne vienmēr visos punktos ir nepieciešams personāls. Dažreiz saskaņā ar trasītes veidu un sižetu kādā no punktiem var būt atstāts uzdevums rakstiskā veidā, kas dalībniekiem jāizpilda. Svarīgi atcerēties, ka uzdevumu mēs neuzdodam bez iemesla, tam ir jābūt izpildāmam vai nu uzdevuma uzdošanas vietā vai arī pa ceļam līdz nākamajam trasītes kontrolpunktam. Galvenais parūpēties, lai nākamajā punktā vai trasītes noslēgumā šī uzdevuma izpilde arī tiktu pārbaudīta. Tas ir svarīgi, lai neradītu dalībniekos sajūtu, ka uzdevums bijis tikai, lai aizpildītu "robu".

Daži vārdi noslēgumā

Lai ikviena trasīte izdotos un sagādātu prieku gan tās veidotājiem, gan arī dalībniekiem pats svarīgākais priekšnoteikums ir prieks. Tikai veidojot trasīti ar prieku, un veidojot to tādu, kas sagādātu mums prieku, mēs varam izveidot tādu, kurā prieku gūst arī pārējie.

Otrs svarīgākais priekšnoteikums ir izdoma un fantāzija. Mums bieži vien vieglāk ir atvērt kādu rotaļu grāmatu vai izmantot kādu jau citur redzētu aktivitāti. Tomēr nekad neaizmirstiet kā īpašo noskaņu un vērtību rada unikālās lietas, tas, ko esam radījuši mēs paši.

Un visbeidzot atcerieties, ka, lai izveidotu atbilstošu trasīti ar atbilstošu saturu un uzdevumiem, ir svarīgi atbildēt sev uz jautājumiem "Kāpēc es organizēju šo trasīti? Kāds ir tās mērķis? Ko es gribu iemācīt, parādīt vai par ko es gribu likt aizdomāties trasītes dalībniekiem?"

Lai mums visiem izdodas sagādāt jaukus pārsteigumus un neaizmirstamus ceļojumus!